

PIRKKALAN LUONNON  
MONIMUOTOISUUS-  
OHJELMA

2020 – 2030

Vesa Vanninen

PIRKKALA  




# PIRKKALAN LUONTO

- Pirkkalan kunnan alueella on useita hienoja, monimuotoisia luontokohteita, mm. reheviä ranta- ja purovarsilehtoja, vanhoja puistoalueita, Sikojoen kosteikkoalue, erilaisia niittyjä ja maisemapeltoja sekä melko laaja ja yhtenäinen metsäalue.
- Biodiversiteetin suojelun ja virkistystarpeiden lisäksi pyritään myös aktiivisesti luomaan monimuotoista ympäristöä
- Luonnonsuojelualueiden pinta-ala on kuitenkin pieni ja kunnan kasvupaineet ovat suuret.



# MONIMUOTOISUUSOHJELMAN TEKEMINEN

Pirkkalassa tehtiin monimuotoisuusohjelmaa vuosien 2019 ja 2020 aikana. Ohjelma hyväksyttiin valtuustossa 19.10.2020.

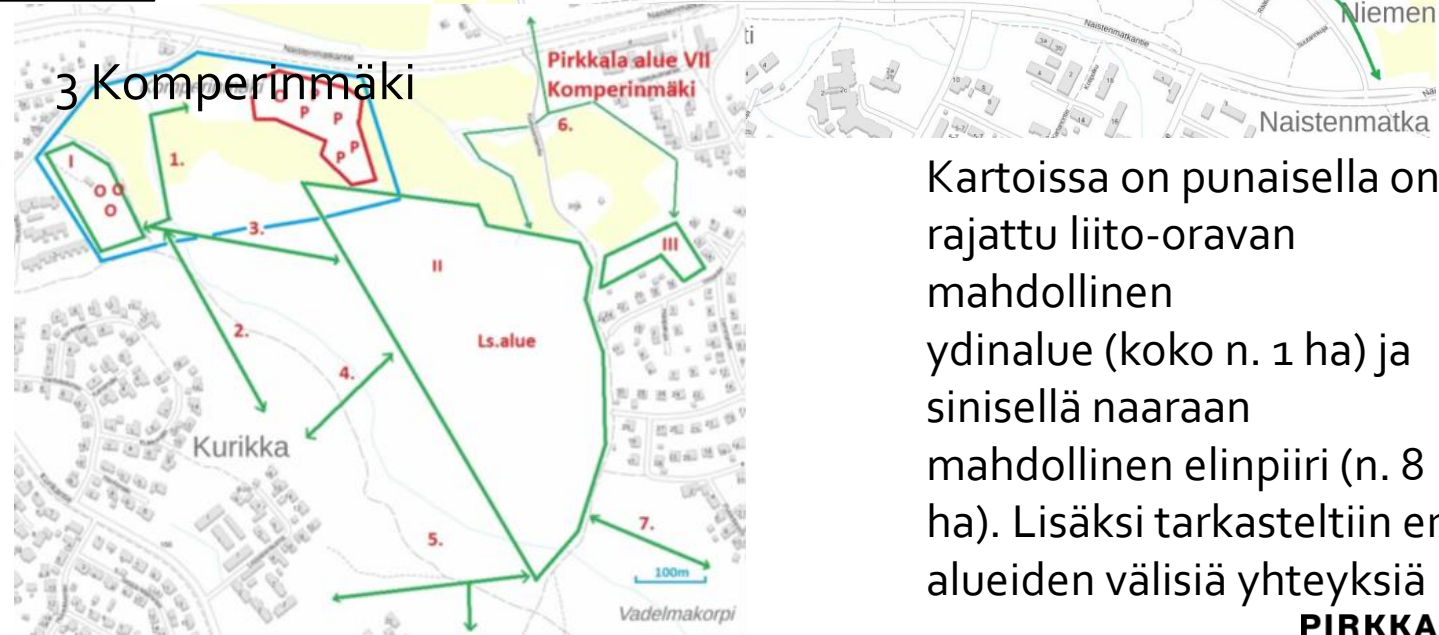
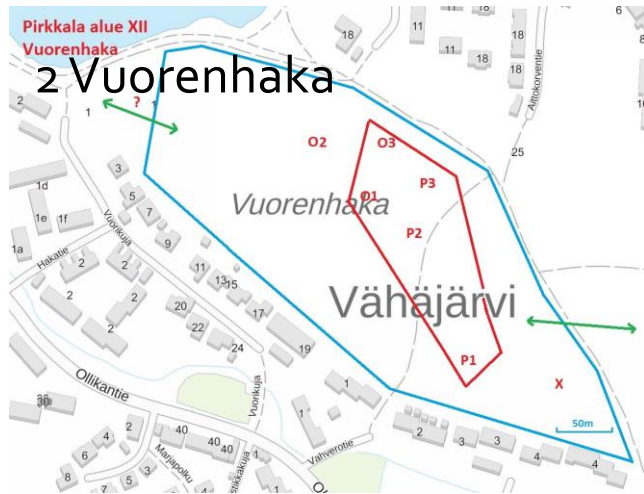
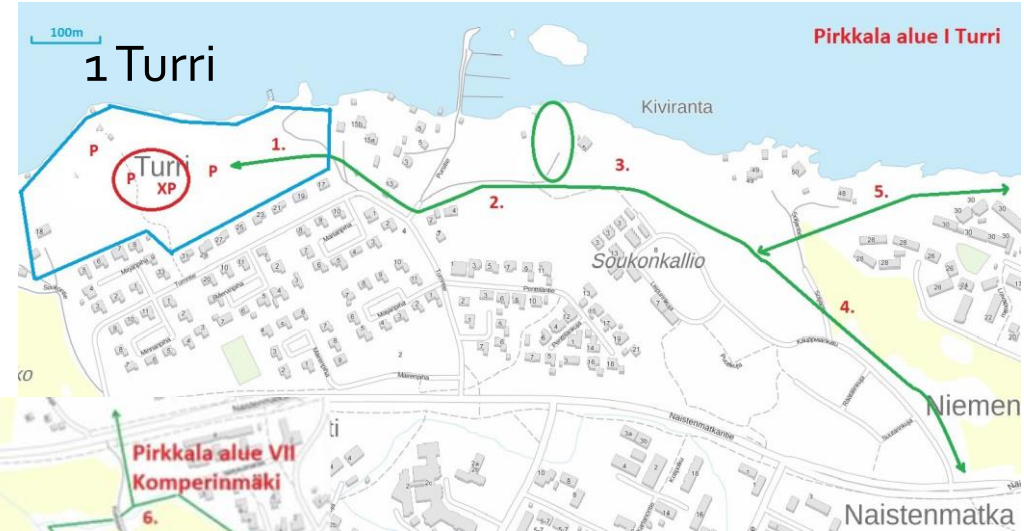
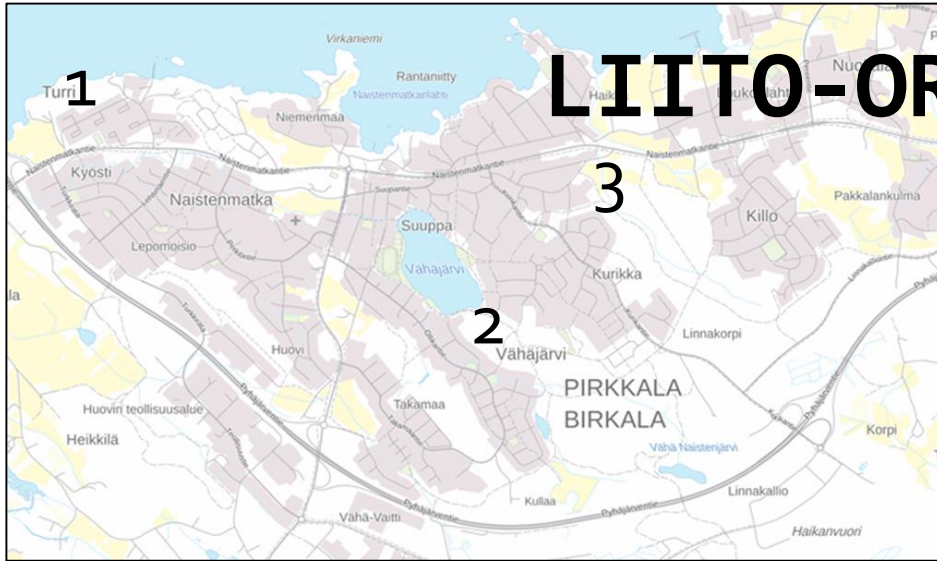
Ohjelman valmisteluun osallistui kunnan viranhaltijoita ja kuntapäätäjiä (kestävän kehityksen valiokunta ja yhdyskuntalautakunta)

Ohjelmaa valmisteltiin samanaikaisesti Pirkkalan strategisen yleiskaavan kanssa (asukkaiden osallistaminen: tulevaisuustyöpaja ym., nettikysely). Lisäksi monimuotoisuusohjelmasta järjestettiin erillinen työpaja sidosryhmille ja kuntalaisille.

Ohjelmaa varten tehtiin liito-oravaselvitys kehätien sisäpuoliselta taajama-alueelta

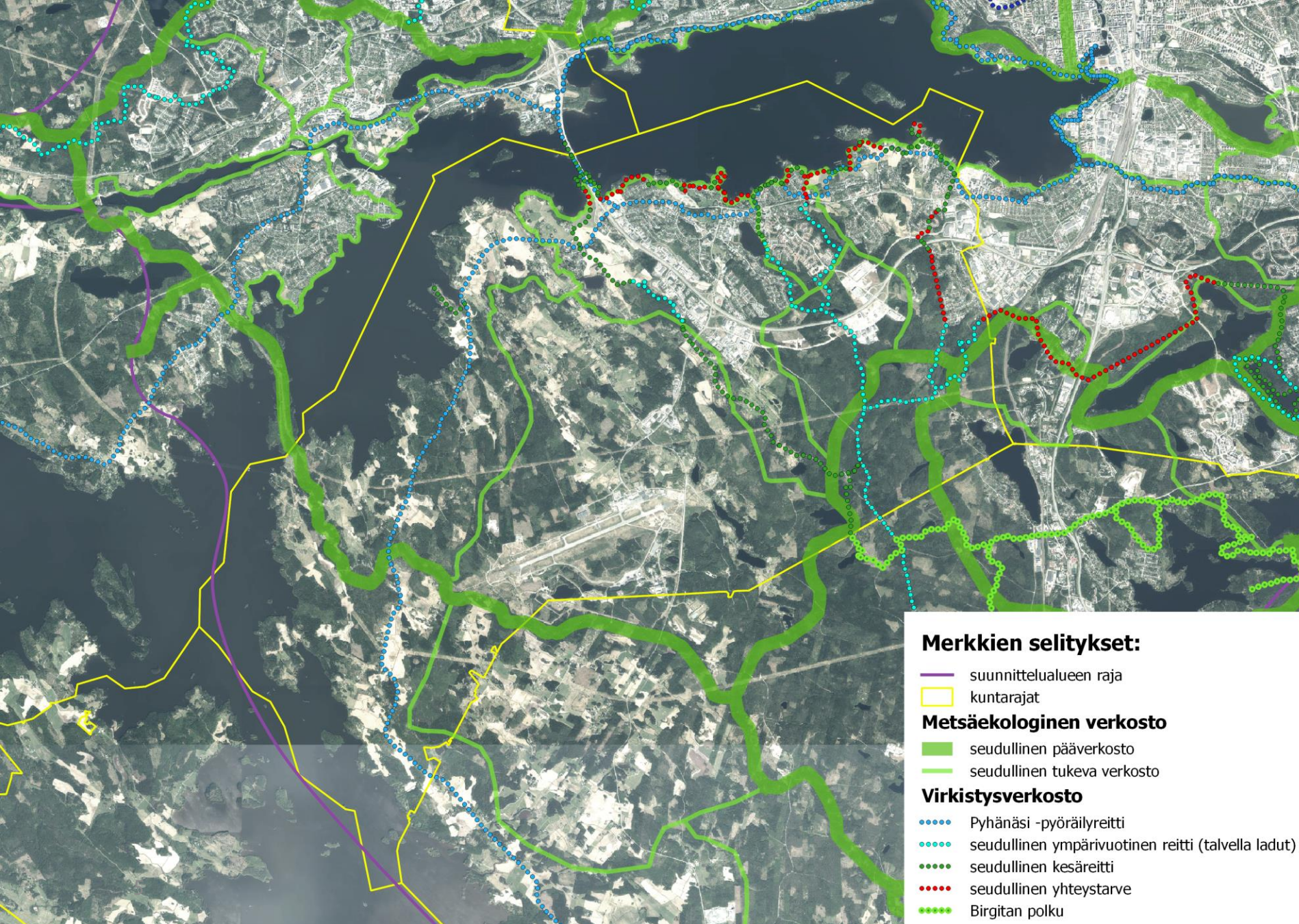


# LIITO-ORAVASELVITYS 2019



Kartoissa on punaisella on rajattu liito-oravan mahdollinen ydinalue (koko n. 1 ha) ja sinisellä naaraan mahdollinen elinpiiri (n. 8 ha). Lisäksi tarkasteltiin eri alueiden välisiä yhteyksiä

## Metsäekologinen verkosto



# OHJELMAN PERUSTEET, TAVOITTEET JA PÄÄMÄÄRÄ

## LUONNON ITSEISARVO

Maapallolla on meneillään 6. sukupuuttoaalto. Sen pysäyttämiseksi on laadittu maiden välinen biodiversiteettisopimus, jonka myös Suomi on allekirjoittanut. Suomessakaan biodiversiteetin heikkenemistä ei saatu pysäytettyä 2020 mennessä, vaan joka 9. laji ja puolet luontotyypeistä ovat uhanlaisia

## EKOSYSTEEMIPALVELUT

Useat tutkimuksen korostavat luonnon positiivista vaikutusta ihmisen hyvinvoinnille, terveydelle ja taloudelle. Luonto tarjoaa ihmiselle monia aineellisia ja aineettomia palveluja, joita kutsutaan ekosysteemipalveluiksi.

## ILMASTONMUUTOS

Ilmastonmuutos on käynnissä ja väistämättä pahenemassa. Hyvinvoivat ekosysteemit ja monimuotoinen luonto toimivat puskureina ja auttavat ihmistä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

**Tavoite 1: Edistää uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelua Pirkkalassa**

**Tavoite 2: Edistää kuntalaisten hyvinvointia ja Pirkkalan viihtyisyyttä**

**Tavoite 3: Edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja vesiensuojelua Pirkkalassa**

**PÄÄMÄÄRÄ: Pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen ja ekosysteemipalvelujen heikkeneminen Pirkkalassa vuoteen 2030 mennessä.**

Pyritään tavoitteiden mukaisiin tuloksiin →  
Toteutetaan tulosten vaatimat toimenpiteet →  
Seurataan toimenpiteiden toteutumista.

Tavoite	Tulos	Toimenpide	Mittarit / seuranta / tavoite
<b>1.</b> Edistää uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelua Pirkkalassa	1.1. Metsäekologinen verkosto on toimiva ja laadukas	1.1.1. Metsäekologisen verkoston huomioiminen (jättäminen metsäiseksi) maankäytössä.	Ilma- ja satelliittikuvat ekologisen verkoston alueelta. Alueen metsäisyys ei ole pienentynyt 2020-2030.
		1.1.2. Metsäekologisen verkoston parantaminen.	Metsityssuunnitelma ja toteutettu metsitys (kuvat) sekä kunnan virheksikön puisto- ja metsänhoitosuunnitelmat.
		1.1.3. Aktiivinen yhteistyö naapurikuntien ja kuntalaisten kanssa seudullisen metsäekologisen verkoston kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.	Ekologinen verkosto on yhtenäinen Pirkkalan ja sen naapurikuntien välillä; ilma- ja satelliittikuvat.
	1.2. Kunnan luonnonsuojelualueiden määrä ja laatu on riittävällä tasolla	1.2.1. Luonnonsuojelualueiden merkittävä lisääminen	LS-alueita on lisätty Pirkkalan kunnan omistamilla alueilla vähintään 50 ha 2030 mennessä.
		1.2.2. Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen luonnonsuojelualueille sekä niiden polkuverkostojen, kyltityksen, infran ja digitaalisten palvelujen parantaminen	2030 mennessä kaikilla Pirkkalan LS-alueilla on hyväksytty hoito- ja käyttösuunnitelma ja kaikissa on alueella liikkumista ohjaavat kyltit.
	1.3. Uhanlaiset lajit ja luontotyypit sekä direktiivilajit on huomioitu riittävästi luonnonsuojelualueiden ulkopuolella	1.3.1. Siirtyminen eri-ikäisen metsän jatkuvan kasvatuksen menetelmiin ja lahopuun lisääminen kunnan talousmetsissä.	Metsänkäyttösuunnitelmat 2030 asti ja lahopuun määrän silmämääräinen kartoittaminen + indikaattorilajit (esim. kääpäkartoitukset)
		1.3.2. Haitallisten vieraslajien torjunta.	2030 mennessä haitalliset vieraslajit suurelta osin hävitetään LS-alueilla tai niiden läheisyydessä.
		1.3.3. Ekosysteemien hoito ja ennallistaminen	Toimenpiteiden määrä ja hoidetun alueen pinta-ala sekä uhanalaisen luontotyypin tai lajin tila.
		1.3.4. Kynäjalavien merkitseminen.	2025 mennessä kaikki Pirkkalan kunnan alueella olevat kynäjalavat on merkitty
		1.3.5. Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen kaavoituksessa.	Uudet luo- ja ekosysteemipalvelualueet kaavoissa, kaavojen luontovaikutusten arvioinnit.

Tavoite	Tulos	Toimenpide	Mittarit / seuranta / tavoite
<p style="text-align: center;"><b>2.</b> Edistää kuntalaisten hyvinvointia ja Pirkkalan viihtyisyyttä</p>	<p>2.1. Luontoaltistus tuo hyvinvointivaikutuksia kuntalaisille</p>	<p>2.1.1. Päiväkotien käyttämien lähiluontokohteiden turvaaminen.</p>	<p>Karttaliitteen mukaisten alueiden maankäyttöä seurataan (maastokäynnit, ilmakuvat). Kunnan omistamia alueita ei osoiteta rakentamiseen.</p>
		<p>2.1.2. Koulujen ja päiväkotien pihojen sekä kunnan puistoalueiden monimuotoisuuden parantaminen</p>	<p>Silmämääräiset katselmukset koulujen ja päiväkotien pihoilla sekä puistoalueilla; puistosuunnitelmat 2020-2030.</p>
		<p>2.1.3. Kuntalaisten tietoisuuden lisääminen luonnon terveystaivaikutuksista ja Pirkkalan luontokohteista</p>	<p>Oppaiden latausten määrä, uusien palvelujen käyttäjämäärät, kuntalaispalaute.</p>
		<p>2.1.4. Luontokohteiden saavutettavuuden ja esteettömyyden kehittäminen</p>	<p>Ainakin kaksi luontokohdetta lisää vuoteen 2030 mennessä, jotka ovat saavutettavissa muutoin kuin henkilöautolla ja kuljettavissa pyörätuolilla.</p>
	<p>2.2. Kuntalaiset ovat ylpeitä Pirkkalan luontokohteista ja arvostavat luonnon monimuotoisuutta.</p>	<p>2.2.1. Pirkkala 100 luontotekoa -kampanja</p>	<p>Vuonna 2022 tavoitellaan yhteensä 100 erillistä luontotekoa.</p>
		<p>2.2.2. Ekosysteemitilin kokeileminen</p>	<p>Pirkkalaan perustetaan vähintään yksi ekosysteemitili vuoteen 2025 mennessä ja sitä ylläpidetään vuoteen 2030 asti.</p>
		<p>2.2.3. Luonto- ja ympäristökasvatus</p>	<p>Jatkuva, systemaattinen ja positiivinen luonto- ja ympäristökasvatus, jonka mittareina toteutuneet vierailut/retket/tapahtumat.</p>



Tavoite	Tulos	Toimenpide	Mittarit / seuranta / tavoite
<p style="text-align: center;"><b>3.</b> Edistää ilmaston- muutokseen sopeutumista ja vesien- suojelua Pirkkalassa</p>	<p>3.1. Pirkkalan ilmastokestävyys on parantunut</p>	<p>3.1.1. Luonnonmukaisten hulevesiratkaisujen kehittäminen</p>	<p>Pirkkalassa on kehitetty ja kokeiltu innovatiivisia luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja kaupan-, teollisuus- ja asumisalueilla, vähintään yhdellä alueella kussakin.</p>
		<p>3.1.2. Hulevesien hallinnan parantaminen</p>	<p>Pirkkalaan tehdään vuoteen 2023 mennessä hulevesisuunnitelma, jossa hulevesiä tarkastellaan kokonaisuutena valuma-alueetasolla ja arvioidaan rankkasateiden tuomat riskit ekosysteemeille. Lisäksi valmistellaan ja hyväksytään koko kunnan kattavat hulevesimääräykset. Hulevesien käsittelystä määrätään lisäksi kaavamääräyksissä sekä tontin luovutus ja maankäyttösopimuksissa. Hulevesien laatua seurataan.</p>
	<p>3.2. Vesistöjen ja pienvesien tila on parantunut</p>	<p>3.2.1. Vesistö- ja pienvesikunnostusten toteuttaminen</p>	<p>Vuoteen 2030 mennessä Sikojoen yläjuoksu, Härmälänoja ja Pyhäjoki ovat luonnonmukaisemmassa tilassa (vuoteen 2020 verrattuna) ja taimenien kutumahdollisuudet ovat parantuneet (seuranta esim. sähkökalastuksen ja kutupesien laskennan avulla).</p>
		<p>3.2.2. Pienvesien kartoitus ja suojeleminen</p>	<p>Pirkkalan kunnan alueella olevat kaikki luonnontilaiset purot, lähteet ja norot on kartoitettu vuoteen 2025 mennessä. Kartoitus ohjaa kunnan maankäyttöä siten, että pienvedet huomioidaan uusissa kaavoissa joko jättämällä rakentamisen ulkopuolelle tai suojaavin kaavamerkinkein.</p>

# STRATEGINEN YLEISKAAVA JA LUONNON MONIMUOTOISUUSOHJELMA (2020)

LUONTO, KULTTUURI JA VIRKISTYS  
Pirkkalan kunta

## VIRKISTYSVERKOSTO

- Seudullinen virkistysreitti
- Rantareitti
- Pyhänäsi-pyöräilyreitti
- Viheryhteystarve
- Seudullinen metsäekologinen pääverkosto
- Seudullista metsäekologista verkkoa tukeva verkosto

## Uusi vihersilta

- Opetuspalvelupiste/-keskittymä
- Uusi opetuspalvelupiste/-keskittymä

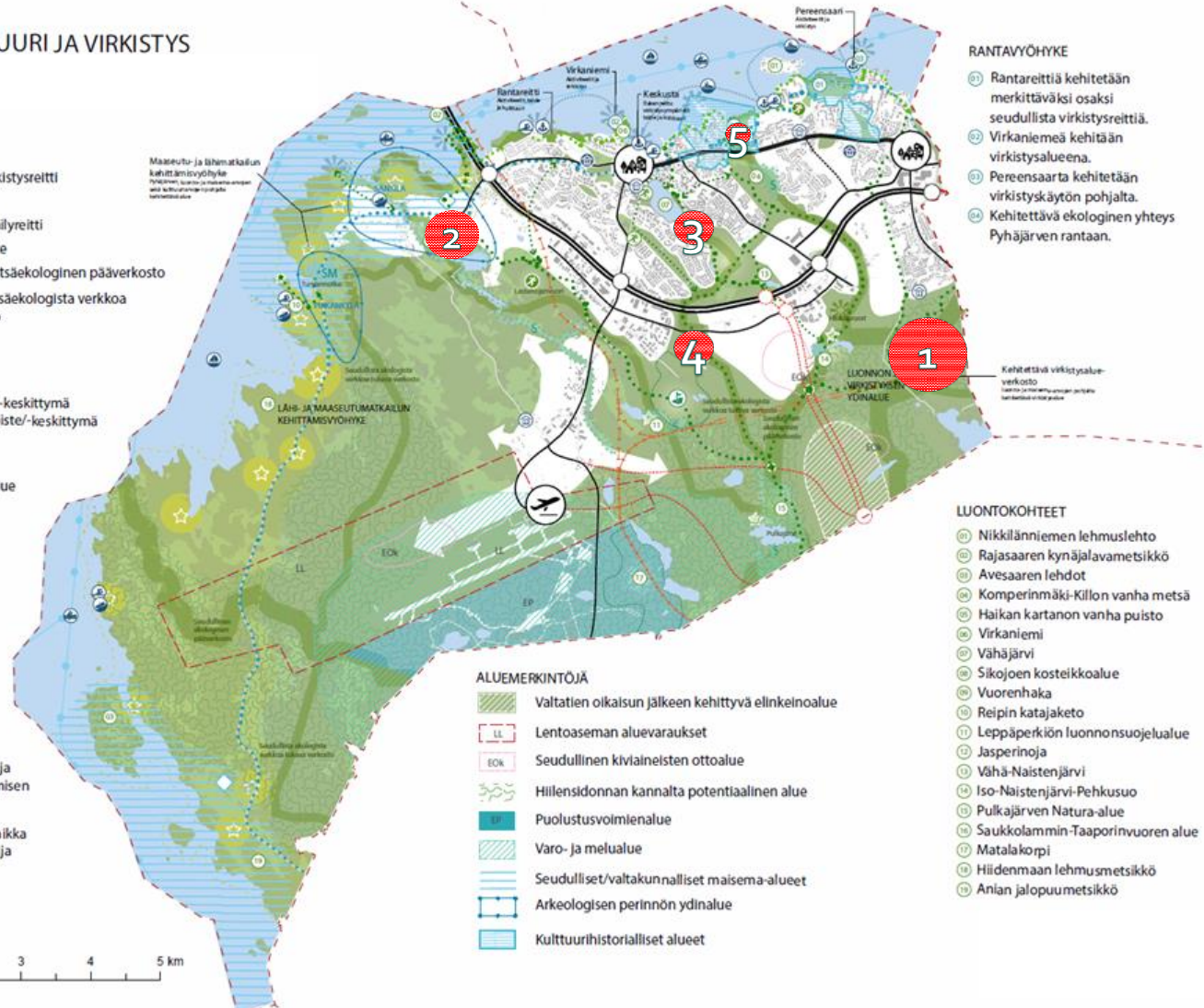
## Suojelualue

- Muinaismuistoalue

- Venesatama
- Veneriitti
- Virkistysveneily
- Melontareitti
- Uimaranta
- Rantautumis- ja vesilelaskupaikka

## Erytynen luonto- / virkistyskohde

- Kehitettävä näköalapaikka
- Maaseutumatkailun ja virkistyskehittämisen kohdevyöhyke
- Liikunta- ja ulkoilupaikka
- Kehitettävä liikunta- ja ulkoilupaikka
- Golf-kenttä



## RANTAVYÖHYKE

- Rantareittiä kehitetään merkittäväksi osaksi seudullista virkistysreittiä.
- Virkaniemeä kehitetään virkistysalueena.
- Perensaarta kehitetään virkistyskäytön pohjalta.
- Kehitettävä ekologinen yhteys Pyhäjärven rantaan.

## Kehitettävä virkistysalue

- Kehitettävä virkistysalue

## LUONTOKOhteet

- Nikkilänniemen lehmuslehto
- Rajasaaren kynäjalavamsikkö
- Avesaaren lehdot
- Komperinmäki-Killon vanha metsä
- Haikan kartanon vanha puisto
- Virkaniemi
- Vähäjärvi
- Sikojoen kosteikkoalue
- Vuorehaka
- Reipin katajaketo
- Leppäperkiön luonnonsuojelualue
- Jasperinoja
- Vähä-Naistenjärvi
- Iso-Naistenjärvi-Pehkusuo
- Pulkajärven Natura-alue
- Saukkolammmin-Taaporinvuoren alue
- Matalakorpi
- Hiidenmaan lehmusmetsikkö
- Anian jalopuumetsikkö

## ALUEMERKINTÖJÄ

- Valtatie olkalsun jälkeen kehittyvä elinkeinoalue
- Lentoaseman aluevaraukset
- Seudullinen kiviainesten ottoalue
- Hiilensidonnalla kannalta potentiaalinen alue
- Puolustusvoimien alue
- Varo- ja melualue
- Seudulliset/valtakunnalliset maisema-alueet
- Arkeologisen perinnön ydinalue
- Kulttuurihistorialliset alueet



Uudet luonnonsuojelualueet:

1. Pyramiitinotkon-Saukonvuoren alue (n. 20-40 ha)
2. Vähälammmin alue (n. 10 ha)
3. Vuorehaan alueelle (n. 5 ha)
4. Jasperinojan laakso (n. 5 ha)
5. Haikan kartanopuisto (n. 3 ha)

# LUONNON MONIMUOTOISUUS PIRKKALAN KAAVOITUKSESSA

Pirkkalan kaavoituksessa käytössä:

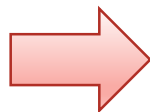
- viherkerroinmenetelmä (soveltuvissa kaavoissa)
- sini-viherverkon kokonaistarkastelu
- sini-viherverkon vahvistamien
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen eri keinoin (lahopuupuistoja, monimuotoisuuskosteikoita ym.)



Partola osayleiskaava, luonnosmateriaalia



Pirkkalan Partola, nykytilanne



Visio (verrokkikohteena Vallastaden Ruotsista)